

QUANJER ALS MENS

DOOR

DR IR J. OORTWIJN BOTJES

Waar aan mij, als een zijner oudste vrienden, gevraagd werd QUANJER als mens te beschrijven, wil ik gaarne trachten iets daaromtrent weer te geven wat binnen mijn gezichtskring valt.

Een van de dingen, die mij steeds weer heeft getroffen is, dat hij de geestelijke dingen zoveel hoger stelde dan de stoffelijke. Alle zucht naar bezit was hem dan ook vreemd. Daarom voelde hij zich ook weinig aangetrokken tot het beroep van apotheker, waarvoor hij werd opgeleid. Want een apotheker is tenslotte een zakenman en voor een zakenman miste QUANJER zowel de neiging als de aanleg.

Liever had hij schilder willen worden om de schoonheid in de natuur te zoeken en op het doek vast te leggen. Maar omdat hiertegen in het vaderlijk huis bezwaren werden ingebracht, wierp hij zich op wetenschappelijke arbeid, op het oplossen van het hoe en waarom van de verschijnselen in het plantenrijk.

Toen deze arbeid hem aan het hoofd van een laboratorium had geplaatst, wilde hij dit maken tot een schoon geheel waar allen samenwerkten en waar alle samenwerkenden ook persoonlijk tot hun recht kwamen.

Twee eigenschappen maakten hem hiervoor in hoge mate geschikt, nl. zijn grote welwillendheid ten opzichte van anderen en zijn grote hulpvaardigheid.

Persoonlijk heb ik van beide ten zeerste geprofiteerd. Het was zijn welwillendheid die hem er toe bracht mij te vragen een proefschrift te schrijven tot het verkrijgen van de doctorstitel en het was zijn grote hulpvaardigheid die het mij mogelijk maakte dit proefschrift te maken tot een afgerond geheel.

Want, terwijl ik rustig mijn akkers bebouwde, jaagden QUANJER's helpers op luizen en wantsen. Zij brachten ze op aardappelplanten, die in afgesloten ruimten groeiden, en toonden in de nabouw aan, welke insecten als overbrengers van de bladrolziekte hadden gefungeerd.

Dankbaar herinner ik mij ook de hulp, die QUANJER mij bij elke gelegenheid bood om in het bezit te komen van de literatuur, die ik nodig had.

QUANJER wilde van zijn laboratorium een instelling maken waarvan iets uitstraalde over de wereld en waar veel gevonden zou worden dat de mensheid ten goede zou komen. Met al zijn intelligentie en al zijn werkkraft heeft hij zich hierop geworpen. Ik herinner mij, dat hij gedurende de eerste wereldoorlog, toen iedereen vervuld was van de berichten omtrent Verdun of Armentières geen couranten las, omdat dit hem te veel afleidde van zijn werk. Gebogen over zijn microscoop bestudeerde hij de necrotische verschijnselen in het phloëem van een bladrolzieke aardappelplant en de afwijkingen, die bladrolzieke-planten overigens te zien geven.

De publicaties, die van hem en zijn laboratorium uitgingen waren rijk aan inhoud en schoon van vorm. Zij trokken de aandacht van allen, die ergens ter wereld zich met aardappelziekten bezig hielden en wekten overal bewondering.

Door QUANJER werd Wageningen plotseling tot een centraal punt van de phytopathologische wetenschap. Dat de eerste internationale conferentie over phytopathologie en economische entomologie, die na de eerste wereldoorlog in 1923 werd gehouden, in Nederland plaats had, was uitsluitend te danken aan de

bemoeiingen van QUANJER en aan de naam, die hij zich had verworven. Dat zij zo uitstekend slaagde, was grotendeels te wijten aan de geest tot samenwerking, die hem bezielde en aan de gaven, waarover hij beschikte.

Sedert deze conferentie is er een kwart eeuw verlopen. Hard is er in deze jaren door QUANJER gewerkt aan de oplossing van de problemen die liggen op het terrein van de plantenziekten en vooral op dat van de virusziekten. Talrijke publicaties getuigen hiervan. Als hoofd van een laboratorium en als hoogleraar achtte hij zich bovendien verplicht de zeldzaam sterke ontwikkeling van de gehele phytopathologische wetenschap bij te houden. Dit was een vrijwel onmogelijke taak; maar zijn grote mate van plichtsbesef dwong hem te trachten het onmogelijke mogelijk te maken. Daarbij heeft hij dikwijls meer van lichaam en geest gevraagd dan wenselijk was.

Gedurende lange jaren heeft QUANJER een grote plaats in mijn leven ingenomen. Door zijn verzoek een proefschrift te schrijven omtrent de bladrolziekte van de aardappelplant heeft hij voor een deel mede de richting bepaald van mijn later werk.

Als ik thans aan het eind van ons beider loopbaan aan hem denk, dan zie ik hem als een mens, die het schone heeft gezocht, die het goede heeft gewild en die gewerkt heeft zolang het dag was.

PROF. QUANJERS WETENSCHAPPELIJK WERK

DOOR

DR. JOH. A. WESTERDIJK

Het is zeker dat de omgeving, waarin iemand opgroeit richting kan geven aan zijn belangstelling en ontwikkeling. Zo ook bij deze scheidende hoogleraar.

Geboortig uit Enkhuizen, is QUANJER reeds zeer vroeg in aanraking gekomen met de velden van bloemzaden en met de schilderachtige, door mispels aan de sloot omgeven fruittuintjes van de Hoornse „Streek”. De kruiden zullen hem geïnspireerd hebben tot de studie in de artsennijckunde, welke hij aan de Universiteit van Amsterdam volbracht. Zijn eerste zelfstandig bewerkte artikel op dit gebied werd direct met goud bekroond: nl. de verhandeling: „Bijdrage tot de kennis van de anatomische bouw van geneeskrachtige planten”. Dit thema was de prijsvraag door de Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen uitgeschreven en door de Drs Pharm. beantwoord. Hieruit bleek al dadelijk zijn liefde voor de anatomie van de planten en zijn talent deze uit te beelden.

In Noord-Holland begon hij zich voor de zwamziekten van de koolstreek te interesseren, waar hij zijn dissertatie over bewerkte (De ziekten van kool in Noord-Holland, 1906). Onderwijl was hij na het vertrek van Dr C. J. J. VAN HALL, in 1903 aangesteld als assistent van Prof. J. RITZEMA BOS in het Phytopathologische Laboratorium „Willie Commelin Scholten” te Amsterdam. Toen deze als hoogleraar en Hoofd der Plantenziektenkundige Dienst in 1906 te Wageningen was aangesteld, trok QUANJER mee om aldaar als phytopatholoog zijn tocht op wetenschappelijk gebied voort te zetten. Een zegetocht is dit geworden.

In den beginne bewerkte hij nog wel eens een entomologisch vraagstuk; aan zijn pharmaceutische studies sloot een publicatie over giftstoffen (fungiciden en